

DEN 31 MARS 2021

FÖRSTUDIE TILL EN REFORM AV RÄDDNINGSLAGEN

SEKTIONEN FÖR RÄDDNINGSVVERKSAMHET: UTREDNINGSPRO-
MEMORIA

Innehåll

1	Ärendets bakgrund och beredning	3
1.1	Bakgrund	3
1.2	Beredning	4
2.	Bedömning av nuläget och utvecklande av räddningslagen	4
3.	Paragrafvis bedömning, ändringsförslag och konsekvenser	5
	<i>2 §. Lagens tillämpningsområde</i>	5
	<i>2 a §. Definitioner</i>	5
	<i>6 §. Att göra upp öppen eld</i>	6
	<i>7 §. Hygges- och halmbränning</i>	8
	<i>8 §. Anmälningsskyldighet</i>	8
	<i>22 §. Brandsäkerheten på torvutvinningsområden</i>	9
	<i>27 §. Det lokala räddningsväsendets och räddningsverkets uppgifter</i>	9
	<i>30 §. Släckvatten</i>	10
	<i>31 §. Ansvar för spaning efter skogsbränder och utfärdande av varning för skogs- och gräsbrand</i>	11
	<i>32 §. Vad som ska ingå i räddningsverksamheten</i>	12
	<i>33 §. Larmanvisningar</i>	13
	<i>34 §. Ledning av räddningsverksamhet</i>	14
	<i>35 §. Ledning vid samverkan</i>	17
	<i>36 §. Räddningsledarens befogenheter</i>	18
	<i>36 a §. Räddningsledarens befogenheter vid bekämpning av oljeskador och fartygskemikalieolyckor</i>	19
	<i>37 §. Skyldighet att delta i räddningsverksamhet</i>	20
	<i>38 §. Internationell räddningsverksamhet</i>	21
	<i>39 §. Funktionsförmågan hos den som deltar i räddningsverksamhet</i>	22
	<i>40 §. Efterröjning och efterbevakning</i>	23
	<i>41 §. Brandutredning</i>	24
	<i>45 §. Bistånd mellan räddningsverken</i>	25
	<i>47 §. Planer för räddningsväsendet</i>	25
	<i>48 §. Extern räddningsplan för objekt som medför särskild risk</i>	26
	<i>49 §. Skyldighet att ge räddningsmyndigheterna och Gränsbevakningsväsendet handräckning och experthjälp</i>	26
	<i>50 §. Räddningsmyndighetens handräckning till andra myndigheter</i>	27
	<i>51 §. Frivilligarbete</i>	27
	<i>52 §. Främjande av frivilligarbete</i>	28

<i>53 §. Hälsoundersökningar för dem som hör till avtalsbrandkårer och andra motsvarande sammanslutningar</i>	29
<i>54 §. Arbetarskydd för dem som hör till avtalsbrandkårer och för frivillig personal</i>	30
<i>55 §. Statens ansvar för utbildningen</i>	30
<i>56 §. Räddningsverkets ansvar för utbildningen</i>	31
<i>57 §. Behörighetsvillkor för räddningsväsendets personal</i>	31
<i>58 §. Dispens</i>	32
<i>13 kap. - Tystnadsplikt, rätt att få uppgifter och personregister</i>	33
<i>94 § Personregister över dem som deltar i räddningsverksamhet med stöd av avtal</i>	34
<i>Källförteckning</i>	36
<i>Bilaga: Sektionen för räddningsverksamhet, sammansättning</i>	38

1 Ärendets bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Räddningslagen (379/2011) trädde i kraft 1.7.2011.

Inrikesministeriet tillsatte den 15 december 2015 i anslutning till landskaps- och vårdreformen ett projekt för att utveckla räddningsväsendet. Målet var att omorganisera räddningsväsendet och dess styrsystem så att utvecklandet av branschen kan genomföras nationellt på lika grunder och effektivt. Projektet genomfördes i form av fyra delprojekt och i fjorton arbetsgrupper. Projektets mandatperiod gick ut 31.12.2018.

Arbetsgruppen för reformen av räddningslagen var en del av reformen av räddningsväsendet. Arbetsgruppens uppgift var att kartlägga behoven av att ändra räddningslagen och de förordningar som utfärdats med stöd av den samt ändra lagstiftningen om räddningsväsendet så att den motsvarar det nya landskapssystemet. Med arbetsgruppens arbete som grund bereddes vid inrikesministeriet i anslutning till verkställandet av landskapsreformen regeringspropositionerna RP 18/2018 och RP 240/2018 med förslag till lagar om ändring av räddningslagen och vissa andra lagar. Som ett separat projekt bereddes dessutom RP 16/2017 med förslag till lag om ordnande av räddningsväsendet. Dessa propositioner förföll när regeringen lämnade in sin avskedsansökan våren 2019. Dessutom bereddes regeringspropositionen RP138/2018 om ledningsansvaret för oljebekämpning, byggande av befolkningsskydd, utbildning av avtalspersonal och styrning av Brandskyddsfonden. De lagändringar som riksdagen godkände på basis av denna proposition trädde i kraft den 1 januari 2019.

Som ett separat projekt bereddes vid inrikesministeriet regeringspropositionen RP 64/2018 med förslag till lag om ändring av räddningslagen. Det föreslogs att räddningslagen ska ändras så att det lokala räddningsväsendet inte längre ska ha skyldighet att sörja för ordnandet av sotningstjänster inom sitt område. Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2019.

Dessutom har det införts flera andra ändringar i räddningslagen bl.a. om rätten till information samt bestämmelserna om ändringssökande och register.

Enligt statsminister Marins regeringsprogram ska ansvaret för räddningsväsendet överföras från kommunerna till landskapen. Beredningen av regeringspropositionen om detta har genomförts som en del av vårdreformen i samarbete mellan social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriet och finansministeriet.

Utvecklingen enligt strategin för räddningsväsendet, fortsättningen av reformen av innehållet i räddningsväsendet, utvecklingen av lagstiftningen och de olika utvecklingsprojekten utgör en helhet, som genomförs under ledning av inrikesministeriet som ett samarbete inom hela branschen.

Upphävningarna av bestämmelser på grund av dessa lagändringar och å andra sidan tillägg och överföring av bestämmelser samt de ändringsbehov som föranleds av landskapsreformen som är under beredning förutsätter en ny granskning av räddningslagens innehåll och struktur.

Enligt statsminister Marins regeringsprogram ska räddningslagen revideras utgående från en övergripande utredning.

1.2 Beredning

Sektionen för räddningsverksamhet höll sitt första möte den 19 februari 2020. Sektionens uppgift och preliminära arbetsplan var att göra en bedömning av nuläget i fråga om räddningslagen och av hur lagen fungerar, en bedömning av behovet av att utveckla lagstiftningen om räddningsväsendet och eventuella nya lagstiftningsbehov, ett förslag om ändringsbehoven och en bedömning av konsekvenserna av ändringsförslagen. I sektionens uppdrag ingick särskilt att bereda de ärenden som gäller räddningsväsendet, planeringen av räddningsverksamheten och dess mål. När det gäller målen var utgångspunkterna bland annat att beakta tekniska ändringar och ändringar i systemutvecklingen i framtidens verksamhetsmiljö och att samla in synpunkter på hur lagstiftningen fungerar på ett så heltäckande sätt som möjligt. Särskild uppmärksamhet skulle fästas vid den utvidgade definitionen av innehållet i räddningsverksamheten samt vid ett nationellt enhetligt ledningssystem, inbegripet räddningsväsendets internationella verksamhet. Sektionen för räddningsverksamhet bestod av representanter för inrikesministeriets räddningsavdelning, Räddningsinstitutet, räddningsverken, Regionförvaltningsverket samt Finlands Avtalsbrandkårers Förbund. Sektionens sammansättning framgår av bilagan. I frågor som gällde öppen eld och hygges- och halmbränning hörde sektionen i sitt arbete en representant för Forststyrelsen. Sektionen sammankom sammanlagt 15 gånger och det sista mötet hölls 24.3.2021.

2. Bedömning av nuläget och utvecklande av räddningslagen

Nuläget

Räddningslagen (379/2011) är en allmän lag som reglerar räddningsverksamhet, förebyggande av olyckor och befolkningsskydd. I räddningslagen fastställs olika parter ansvar vid utförandet av räddningsväsendets uppgifter. Räddningslagen innehåller också bestämmelser om räddningsväsendets servicenivå och om samverkan mellan räddningsområdena.

Inrikesministeriet har till uppgift att leda och utöva tillsyn över räddningsväsendet och tillgången till och nivån på dess tjänster samt att svara för räddningsväsendets organisering i hela landet. Regionförvaltningsverken har till uppgift att sköta laglighetsövervakningen av räddningsväsendet och att övervaka att räddningsväsendets servicenivå uppnås. Vid sidan av räddningsväsendets myndigheter har också andra myndigheter skyldighet att delta i räddningsverksamheten och befolkningsskyddet på det sätt som föreskrivs i författningarna om varje sektor eller i annan lagstiftning.

I enlighet med räddningslagen ansvarar kommunerna för räddningsväsendets uppgifter i lagstadgat samarbete (det lokala räddningsväsendet). Statsrådet beslutar om indelning av landet i räddningsområden och om ändring av den fastställda områdesindelningen. Räddningsområdets kommuner ska ha ett avtal om ordnande av räddningsväsendet.

På grund av att det har gjorts många små ändringar i räddningslagen har enhetligheten i lagens inre struktur försvagats och i synnerhet de administrativa förändringar som redan genomförts och ändringarna i ansvarsfördelningen i annan lagstiftning samt ändringarna i myndigheternas namn förutsätter att författningarna preciseras. Dessutom föranleder de ändringar som gjorts i lagstiftningen om dataskydd, datasäkerhet och personregister en ny typ av reglering.

Om lagstiftningen om välfärdsområden eventuellt införs påverkar den väsentligt räddningslagens struktur och förutsätter att regleringen av räddningsverksamheten revideras.

3. Paragrafvis bedömning, ändringsförslag och konsekvenser

I detta kapitel beskrivs de paragrafer som sektionen föreslår att ska ändras. För varje paragraf som föreslås att ska ändras har gjorts en beskrivning av nuläget, ett ändringsförslag, en konsekvensbedömning samt en kategorisering som anges hur brådskande ändringen av paragrafen är. Ändringstidtabellen har beskrivits med tre olika kategorier. För de paragrafer som inte har något nummer föreslår sektionen inte någon kategori enligt tidtabell.

- 1) brådskande och nödvändiga ändrings- och revideringsbehov,
- 2) klara ändrings- och revideringsbehov, som inte i detta skede är nödvändiga, men som det är möjligt att göra samtidigt som ändringarna enligt kategori 1 samt
- 3) ändrings- och revideringsbehov som inte förutsätter mera omfattande utredning.

2 §. Lagens tillämpningsområde

Nuläget

I denna lag föreskrivs om människors, företags och andra sammanslutningars och juridiska personers skyldighet att

- 1) förebygga eldsvådor och andra olyckor

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att man i terminologin ska avstå från att betona eldsvådor och använda den mera generiska termen olyckor.

Konsekvens

Terminologiskt är det hierarkiska överbegreppet för eldsvåda olycka.

Kategori

-

2 a §. Definitioner

Nuläget

I paragrafen definieras avtalsbrandkår med frivillig brandkår, anstaltsbrandkår, industribrandkår eller militärbrandkår som hör till räddningsväsendets system och som har slutit ett avtal med räddningsverket om utförande av uppgifter som hör till räddningsverksamheten. I den praktiska verksamheten föranleder de olika termerna och definitionerna förvirring.

Då man bearbetar definitionerna och avtalsbrandkårsterminologin bör man beakta hur räddningsverket som system är uppbyggt: kommunerna ansvarar för räddningsväsendet och de bör ha ett räddningsverk för att sköta denna uppgift. Räddningsverket kan som hjälp anlita avtalsbrandkårer eller någon annan sammanslutning, om det avtalats om detta med dem.

31.3.2021

Det finns en lång historia bakom detta. Från brandlagen från 1933 till lagen om räddningsväsendet från 1999 har man talat om ordinarie brandkårer, halvordinarie brandkårer och avtalsbrandkårer (lagen om brand- och räddningsväsendet 1975). I lagen om räddningsväsendet (1999) kategoriseras inte längre i vilken form brandkårerna är organiserade, utan varje kommun skulle ha en egen brandkår eller avtal med en brandkår för skötseln av uppgifterna. I räddningslagen från 2003 infördes termen räddningsverk, som sköter räddningsväsendets uppgifter med personal i huvudsyssla och vid behov även med personal i bisyssla och dessutom kunde i systemet för räddningsväsendet ingå frivilliga brandkårer. Den nuvarande räddningslagen från 2011 är på samma linje.

Numera, alltså från och med lagen om räddningsväsendet från 1999, har inte någon skillnad gjorts mellan ordinarie och halvordinarie brandkårer och från 2004 har det funnits endast räddningsverk och avtalsbrandkårer som separata organisationer.

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att man i definitionerna av avtalsbrandkårer ska granska de riktlinjer som angetts av arbetsgruppen för utvecklande av avtalsbrandkårsverksamheten inom projektet för en reform av räddningsväsendet. I utarbetandet av följande definitioner deltog mycket mångsidigt representanter för organisationerna inom räddningsväsendet.

Brandkår

Avtalsbrandkår

Avtalspersonal som deltar i räddningsverksamhet

Avtalspersonal som deltar i andra uppgifter inom räddningsväsendet

Arbetsplatsbrandkår

Frivillig brandkårsförening (FBK)

Brandkårsavtal

Räddningsväsendets frivilligverksamhet

Konsekvens

De allmänna begreppen och definitionerna blir enhetliga och tydliga.

Kategori

1

6 §. Att göra upp öppen eld

Nuläget

Lägereld eller annan öppen eld får inte göras upp under den tid för vilken Meteorologiska institutet har utfärdat varning för skogsbrand eller gräsbrand, eller om förhållandena på grund av torka eller vind eller av någon annan orsak är sådana att risken för skogsbrand,

31.3.2021

gräsbrand eller annan eldsvåda är uppenbar. På annans mark får öppen eld inte göras upp utan markägarens lov.

Den lokala räddningsmyndigheten kan av grundad anledning förbjuda öppen eld inom räddningsväsendets område eller inom en del av det för viss tid. Tillräcklig information ska ges om beslutet. Räddningslagen (379/2011) definierar inte entydigt uppgörande av öppen eld och många kommer först att tänka på en lägereld, som visserligen också nämns i lagen som öppen eld. Det ses som ett problem att öppen eld inte definierats entydigt. En utmaning i nuläget anses vara de komplicerade reglerna om uppgörande av öppen eld, svårigheterna att få ut information till dem som idkar friluftsliv, gör upp eld eller bygger bål och till andra som det berör och på så sätt få dem att förstå och respektera reglerna. Det förekommer att öppen eld görs upp utan tillstånd enligt nuvarande bestämmelse och det kan ske utan uppsåt men orsaken kan också vara likgiltighet.

Ändringsförslag

En öppen eld är en lägereld som görs upp eller ett bål som byggs upp i skogen eller någon annanstans på bar mark. Med öppen eld avses också all annan användning av eld, där elden kan spridas längs marken eller via gnistor. Öppen eld är således också olika riskök och engångsgrillar samt till exempel ånglok. Användning av dessa borde vara förbjuden under den tid det är förbjudet att göra upp öppen eld.

Däremot räknas inte grillar som är isolerade från marken som öppen eld. Detta gäller även eldstäder som är tillverkade av tegel eller stenmaterial och motsvarande anordningar från vilka elden inte kan komma åt att sprida sig ens via gnistor. Inte heller användning av stormkök som fungerar med gas eller sprit på icke brännbart underlag räknas som öppen eld. Det borde vara tillåtet att använda stormkök som fungerar med gas eller flytande bränsle för att göra upp eld på områden som används för friluftsliv och utfärder även om det på dessa områden finns raststugor, utekök med tak eller andra motsvarande eldstäder med rökkanaler, där eld kan göras upp utan betydande risk för gnistor.

Förbud mot att göra upp öppen eld borde betyda ett ovillkorligt förbud mot att göra upp eld. Under de tider då varning råder borde man alltså inte få göra upp en öppen eld i någon som helst form.

Sektionen föreslår att man i definitionsarbetet i stället för vid katalogisering fäster vikt vid på vilka sätt elden eventuellt kan sprida sig, såsom via gnistor och så att den överförs via marken. Om man ser på saken från ett omvänt perspektiv är det i de övriga fallen inte fråga om uppgörande av öppen eld utan om att hindra gnistor från att sprida sig (eldstad med rökkanal, täckt) och isolera elden från marken.

Meteorologiska institutet har föreslagit att varning för gräsbrand och varning för skogsbrand ska slås ihop. Sektionen föreslår att Meteorologiska institutets förslag beaktas och terminologin ändras till varning för markbrand. Skyldigheterna såsom förbud mot att göra upp öppen eld förblir ändå desamma. I detta sammanhang bör beaktas den internationella kontexten "wild fires" bland annat med tanke på statistiken.

Konsekvens

Precisering av definitionen av öppen eld, varning för gräsbrand och varning för skogsbrand ändras till ett internationellt harmoniserat begrepp och perspektivet på internationell

31.3.2021

statistik beaktas. De nya definitionerna underlättar kommunikationen och förståelsen allmänt. De rättsliga konsekvenserna är tillräckligt entydigt definierade.

Kategori

1

7 §. Hygges- och halmbränning

Nuläget

Den nuvarande lagen beaktar allmänt taget väl de behov som gäller hygges- och halmbränning. Hygges- och halmbränning kan utföras endast då det utfärdats varning för skogsbrand. Hyggesbränning på skogsmark lyckas i allmänhet inte om det inte råder en lokal varning för skogsbrand, även om marken ännu kan vara för fuktig för hyggesbränning också då varning för skogsbrand utfärdats. Hyggesbränning är kontrollerad användning av eld som förbereds ändamålsenligt. Vid Forststyrelsen svarar samma organisation och instans för både planering och genomförande.

Ändringsförslag

Forststyrelsen har föreslagit att hyggesbränning såsom nu också i framtiden ska vara möjlig medan det råder varning för skogsbrand. Enligt nuvarande lag förutsätts att den som övervakar hyggesbränning, med andra ord hyggesbränningsledaren, är en yrkesman inom skogsbranschen, men det skulle vara viktigare att ledaren har tillräcklig erfarenhet av hyggesbränning. Sektionen föreslår att kravet på att ledaren ska vara yrkesman inom skogsbranschen ändras till krav på att det är en person med erfarenhet av hyggesbränning.

Konsekvens

Det är fortfarande möjligt att utföra hyggesbränning medan det råder förbud mot uppgörande av öppen eld och för ledning och övervakning av hyggesbränning borde finnas tillräckligt många personer med tillräcklig erfarenhet av hyggesbränning.

Kategori

2

8 §. Anmälningsskyldighet

Nuläget

Den som utför hygges- eller halmbränning ska underrätta räddningsverket på förhand. Anmälningsskyldigheten gäller även annan användning av eld där rökutvecklingen är avsevärd.

För närvarande anses problemet vara att en anmälan som mottagits av räddningsverket inte har någon betydelse ifall inte ett eventuellt larm om rökobservation eller eldsvåda kan kanaliseras till den instans som tar emot och utreder brand- och rökobservationer i terrängen. Risken är att inledandet av aktionen fördröjs. Nödcentralerna och lägescentralerna borde ha samma information i realtid om anmälningar som kommit in till räddningsverken för att man ska kunna undvika en sådan situation att nödcentralen alltid alarmerar enheterna när någon ringer till 112 om eventuella rökobservationer.

31.3.2021

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att anmälningsskyldigheten revideras så att alla parter har information om händelserna. Anmälningarna borde göras till lägescentralen för räddningsverksamhetens behov. Funktionerna i framtidens informationssystem såsom säkerhetsmyndigheternas gemensamma fältsystem (KEJO) och det nationella anmälningssystemet bör utnyttjas för att dela information mellan lägescentralerna och nödcentralerna.

Konsekvens

Alla parter har information om vad som händer och därför kan larm av resurser i onödan eller larm av fel resurser undvikas.

Kategori

1

22 §. Brandsäkerheten på torvutvinningsområden

Nuläget

På grund av brandrisken ska den som utvinner torv särskilt bemöda sig om att förebygga eldsvåda. Torvutvinningen ska avbrytas när brandrisken är uppenbar på grund av vindförhållandena eller av andra orsaker. På grund av brandrisken på torvutvinningsområden behövs fortfarande specialbestämmelser. I Handboken om brandsäkerhet på torvutvinningsområdena finns närmare planerings- och verksamhetsanvisningar för innehavare av torvutvinningsområden och verksamhetsutövare om brandsäkert arbete på torvutvinningsområde. Dessutom finns i handboken nyttig information för räddningsverken.

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att i bestämmelsen närmare ska beskrivas torvutvinningsområdets innehavares/ägares skyldigheter, särskild vikt ska fästas vid att förhindra eldsvådor och vid bekämpningsberedskap. Brandfaran på torvutvinningsområden är betydligt större då det råder varning för markbrand. Sektionen föreslår ett tillägg enligt vilket torvutvinningen ska avbrytas medan varning för markbrand råder.

Konsekvens

Man måste alltid vara beredd på risken för brand vid torvutvinning. Torv börjar lätt brinna och det är svårt att släcka brinnande torv, särskilt under sådana förhållanden där hjälpen kan vara långt borta. Det finns också alltid en risk för att brand på ett torvutvinningsområde sprider sig i terrängen.

Kategori

-

27 §. Det lokala räddningsväsendets och räddningsverkets uppgifter

Nuläget

Det lokala räddningsväsendet ansvarar för räddningsväsendets servicenivå, för att räddningsverkets verksamhet ordnas på behörigt sätt och för andra uppgifter som åläggs det i denna lag.

31.3.2021

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att man vid ändringarna i denna paragraf beaktar 23 § -Inrikesministeriets och regionförvaltningsverkets uppgifter, som upphävs på grund av RP 241/2020.

Sektionen föreslår att 27 § delas in i två olika delar, räddningsmyndighetens uppgifter och räddningsverkens uppgifter. Räddningsmyndighetens roll bör definieras på varje nivå - inrikesministeriet, regionförvaltningsverket, välfärdsområdet samt räddningsverket. Det föreslås att till paragrafens innehåll läggs statens räddningsmyndighets uppgifter, inbegripet inrikesministeriets räddningsavdelnings roll som högsta ledning för räddningsväsendet, samt att det övriga innehållet ändras så att det motsvarar terminologin i lagstiftningen om välfärdsområdena.

Konsekvens

Räddningsmyndighetens uppgifter förtydligas och det skapas en lagstiftningsgrund för räddningsmyndigheternas verksamhetshierarki.

Kategori

1

30 §. Släckvatten

Nuläget

Räddningsverket ska göra upp en plan för anskaffning och leverans av släckvatten (släckvattenplan) i samarbete med de kommuner som hör till räddningsområdet, de vattentjänstverk enligt lagen om vattentjänster (119/2001) som bedriver verksamhet inom räddningsområdet och de vattenverk som levererar vatten till dessa. Släckvattenplanen ska göras upp så att anskaffningen och leveransen av släckvatten motsvarar de olycksrisker som fastställts i servicenivåbeslutet enligt 29 §. Släckvattenplanen godkänns av det lokala räddningsväsendet.

Kommunen ska inom sitt område sörja för anskaffningen av släckvatten för räddningsverkets behov på det sätt som anges i släckvattenplanen. Kommunen ska beakta anskaffningen av släckvatten i planen för utvecklande av vattentjänsterna enligt lagen om vattentjänster och när den godkänner vattentjänstverkets verksamhetsområde enligt lagen om vattentjänster. Kommunens ansvar för anskaffningen av släckvatten omfattar dessutom skyldighet att sörja för de släckvattentäkter i naturliga vattenkällor som ska anges i släckvattenplanen. Räddningsområdets kommuner får med avvikelse från det som föreskrivs ovan i detta moment komma överens om att det lokala räddningsväsendet sköter anskaffningen av släckvatten. På godkännande och ändring av avtal tillämpas det som föreskrivs om ändring av samkommuners grundavtal i 79 § 1 mom. i kommunallagen. På avtalet tillämpas i övrigt det som i kommunallagen föreskrivs om samarbete mellan kommuner.

Vattentjänstverk enligt lagen om vattentjänster och vattenverk som levererar vatten till dem ska leverera släckvatten från vattenledningsnätet för räddningsverkets behov på det sätt som anges i släckvattenplanen. Leverans av släckvatten omfattar vattenanskaffning och ledning av vattnet till de brandposter och släckvattenstationer som hör till vattentjänstverkets nätverk. Leveransen av släckvatten omfattar dessutom underhåll och service av brandposter och släckvattenstationer. Grunderna för fördelningen av kostnaderna för leverans av släckvatten överenskomms i släckvattenplanen mellan den kommun som i enlig

31.3.2021

het med 2 mom. ansvarar för anskaffningen av släckvatten eller det lokala räddningsväsendet och det vattentjänstverk som levererar släckvatten.

Trots gällande lagstiftning har det framkommit att flera vattenledningsnät är föråldrade. Det finns brister i underhållet av brandposter och släckvattenstationer och därför är en del inte i funktionsdugligt skick eller fungerar bristfälligt och leverans av vatten för räddningsverkets behov lyckas inte.

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att bestämmelserna om släckvattenservicesystemet ska revideras så att de motsvarar släckningsverksamhetens verkliga behov och vattenverken bör åläggas skyldighet att inom sitt eget verksamhetsområde delta i planeringen och underhållet av släckvattensystemet.

Alla vattentjänstverk (oberoende av verkets roll och förhållande till kommun) är skyldiga att anskaffa och leverera släckvatten inom ramen för sitt nätverk. I planen kan regionalt små andelslag lämnas utanför denna skyldighet. Släckvattensystemets funktion bör kunna testas och vatten bör kunna användas utan avgift för övnings- och släckningsverksamhet.

Konsekvens

Ansvar för släckvattenservicen förtydligas. Man får testade och fungerande släckvattensystem.

Kategori

1

31 §. Ansvar för spaning efter skogsbränder och utfärdande av varning för skogs- och gräsbrand

Nuläget

Regionförvaltningsverket ska ordna effektiv spaning efter skogsbränder på glest bebodda områden, om risken för skogsbrand är uppenbar. Meteorologiska institutet ska utfärda varning för skogsbrand eller gräsbrand för områden där den torra markytan och väderleksförhållandena bedöms medföra uppenbar fara för skogsbrand eller gräsbrand. Meteorologiska institutet ska se till att information om varningen sprids i behövlig omfattning.

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att statens ansvar för det riksomfattande systemet för övervakning av skogsbränder förblir oförändrat. Meteorologiska institutets uppgifter gällande utfärdande av varningar förblir oförändrade och terminologin i paragrafen bör revideras och förenhetligas i enlighet med övrig lagstiftning och internationell praxis.

Konsekvens

Förtydligar och stabiliserar övervakningssystemet. Kommunikationen till befolkningen underlättas genom en enklare terminologi. Föranleder under förändringsskedet behov av kommunikation.

Kategori

-

32 §. Vad som ska ingå i räddningsverksamheten

Nuläget

Till räddningsverksamheten hör att

- 1) ta emot larm,
- 2) varna befolkningen,
- 3) avvärja överhängande olyckor,
- 4) skydda och rädda offer för olyckor samt människor, miljö och egendom som är i fara,
- 5) släcka eldsvådor och begränsa skador,
- 6) ha hand om ledning, kommunikation, underhåll och andra stödfunktioner i anslutning till de uppgifter som nämns i 1–5 punkten

Räddningsverket ansvarar för de uppgifter som hör till räddningsverksamheten när en eldsvåda, någon annan olycka eller risk för en eldsvåda eller olycka kräver skyndsamma åtgärder för att skydda eller rädda människors liv eller hälsa, egendom eller miljö och åtgärderna inte kan vidtas på egen hand av den som drabbats av olyckan eller risken för den eller de inte ankommer på någon annan myndighet eller organisation.

Den myndighet som leder räddningsverksamheten vid oljeskador och fartygskemikalieolyckor ska skyndsamt vidta alla sådana behövliga åtgärder för att avvärja skadan eller olyckan eller begränsa den för vilka kostnaderna eller skadorna inte står i uppenbart missförhållande till de ekonomiska och andra värden som är hotade. Bekämpningsåtgärderna ska utföras så att möjligheterna att återställa naturen och miljön i det skick i vilket den var innan skadan eller olyckan inträffade inte försvåras i onödan. När omständigheterna kräver det ska uppgifterna prioriteras enligt hur brådskande eller viktiga de är.

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att fördelningen av ansvaret för bekämpning av översvämningar ska utredas i 1 mom. 3 punkten. I bestämmelsen bör definieras när ansvaret åligger dammägaren och när det åligger räddningsmyndigheten och om riktlinjerna i bestämmelsen motsvarar dammsäkerhetslagen 494/2009. Stigning av vattennivån och förhindrande av skador uppfyller inte alltid räddningslagens definition av brådskande vad gäller åtgärderna. Det har också upplevts som ett problem att skydda enskilda fastigheter i långvariga översvämningssituationer.

Sektionen föreslår att punkterna 4 och 5 i 1 mom. sammanslås och ändras till följande form: skydda och rädda offer för olyckor samt människor, miljö och egendom som är i fara samt begränsa skador. Därigenom slopas 5 punkten i 1 mom. och olyckor, som också omfattar eldsvådor, betonas. Olyckor och typer av olyckor borde i framtiden kunna definieras mera allmänt. Här bör beaktas statistiken över de vanligaste olyckstyperna i Räddningsväsendets resurs- och olycksdatabas (PRONTO).

Sektionen föreslår att definitionen av miljö preciseras i 1 mom, 4 punkten, så att inte räddning av vilda djur, sökande av kadaver av döda djur eller vård av djur som blivit nerfläckade med olja räknas som brådskande räddningsverksamhet. Härigenom undviks oklarheter i tolkningen av räddningslagen mellan olika förvaltningsområden. Dessa uppgifter är handräckning och assistans i en uppgift som hör till en annan myndighets ansvarsområde.

Konsekvens

Förtydligar vad som ingår i räddningsverksamhet och vad som är brådskande räddningsverksamhet.

Kategori

1

33 §. Larmanvisningar

Nuläget

Räddningsverket ska i samarbete med de myndigheter som deltar i räddningsverksamheten och som ger handräckning samt Nödcentralverket göra upp anvisningar om tillkallande av resurser som behövs för räddningsverksamheten. I larmanvisningarna ska också beaktas räddningsverkens samarbete enligt 44 § och bistånd enligt 45 §.

Larmanvisningen ska avfattas så att nödcentralen kan larma de närmaste ändamålsenliga enheterna oberoende av vilket område de är från. Räddningsverken ska sinsemellan och tillsammans med Nödcentralverket samordna larmanvisningarna nationellt.

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att inrikesministeriet ska bemyndigas att utfärda anvisningar och förordningar om samordnande av larmsystem på riksnivå. Samordningsansvaret som i nuvarande lag getts åt räddningsverken har inte fungerat. Det är i detta sammanhang möjligt att påverka att det inte ska krävas ett avtal mellan räddningsverken för att larma närmaste enhet eller en räddningsledare från ett annat område. Därför bör sista momentet i paragrafen ändras. I detta sammanhang beaktas också läges- och ledningscentralernas perspektiv, då målet att ledningen ska kunna skötas från ett annat område kommer fram och man förutom enheter kan larma personresurser utan att de är bundna till enheter.

Sektionen fäster uppmärksamhet vid att den larmade responsen från arbetarskyddsperspektiv (t.ex. behov av att dirigera trafiken på en livligt trafikerad vägsträcka, skyddsbil) eller av någon annan orsak kan vara större än minimiresponsen, men offer för en olycka bör få hjälp enligt normen. I städer, där den ordinarie brandkårens minimistyrka är en räddningsgrupp (minst 1+3) uppnås i allmänhet detta minimum, men på orter där räddningsväsendet sköts som bisyssla eller av avtalsbrandkårer uppstår det ofta situationer då räddningsgruppens minimistorlek inte uppfylls och arbetarskyddet i räddningsverksamheten kan äventyras.

De uppgifter som åläggs räddningsverket i 27 § 2 mom. bör planeras och genomföras så att de kan skötas på ett så effektivt och ändamålsenligt sätt som möjligt och så att de åtgärder som krävs i olycks- och farosituationer kan utföras effektivt och utan dröjsmål. Utgående från detta är lagen redan sådan att räddningsverksamheten bör vara effektiv i alla situationer och arbetarskyddet ska skötas enligt arbetarskyddslagen. Sektionen föreslår att prestationskraven för formationerna anges genom förordning och så att bemyndigande att utfärda förordning ges för detta ändamål. Ett bra exempel på detta ingår i förordningen om prehospital akutsjukvård.

Konsekvens

Krav på larmarrangemangen som samordnats på riksnivå.

Kategori

1

34 §. Ledning av räddningsverksamhet

Nuläget

Om inte något annat har avtalats ska räddningsledaren komma från det räddningsområde där olyckan eller tillbudet har uppstått. Räddningsverksamheten leds av en räddningsmyndighet. Verksamheten kan dock tillfälligt ledas av någon annan som är anställd hos räddningsverket eller av någon som hör till en avtalsbrandkår, till dess att den behöriga räddningsmyndigheten tar över ledningen av verksamheten. Räddningsledaren utför denna uppgift under tjänsteansvar.

Vid fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor på öppen fjärd på finskt territorialvatten eller inom Finlands ekonomiska zon tillsätts räddningsledaren dock av Gränsbevakningsväsendet.

Inrikesministeriets räddningsmyndighet har rätt att ge order om räddningsverksamheten och att bestämma om räddningsledaren och dennes område. Om det behövs för att klargöra det ansvar och de befogenheter som olika myndigheter och aktörer har, ska räddningsledaren fatta ett uttryckligt beslut om inledande eller avslutande av räddningsverksamhet. Berörda myndigheter och parter ska underrättas om beslutet så snart som möjligt. På begäran ska beslutet bekräftas skriftligt. I 40 § föreskrivs om räddningsledarens beslut att avsluta räddningsverksamhet i anslutning till efterröjning och efterbevakning.

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att i denna paragraf ska föreskrivas om de olika nivåerna av ledning av räddningsverksamhet på riksnivå, regionalt och lokalt samt om vilka befogenheter räddningsledaren, platschefen och en tillfällig ledare av räddningsverksamhet har. Det föreslås att inrikesministeriets roll preciseras så att den är tydlig när det gäller att utse en ledare. Läges-/ledningscentralens roll i ledningsverksamheten bör definieras. Samarbetsområdena och samarbete och ledning av ett samarbetsområde bör regleras.

Räddningsledaren är ledare för en eller flera formationer under en situation. I situationer där samarbetsmyndigheter eller samarbetsparter medverkar fungerar räddningsledaren som allmän ledare. Den allmänna ledaren koncentrerar sig på att uppdatera lägesbilden och samordna verksamheten. Den allmänna ledaren bör vid behov utse en person till räddningsformationens ledare, som underställd den allmänna ledaren sköter ledningen av formationerna under räddningsverksamheten. Då förblir antalet personer som står under den allmänna ledarens ledning skäligt.

Platschefen är den person som leder räddningsverksamheten på olycksplatsen. Räddningsverksamheten leds av en räddningsmyndighet. Räddningsmyndigheten ska därför ges information om alla uppdrag. Räddningsmyndigheten ska ha kontakt med den närmaste enhet som larmats till händelseplatsen och förordna någon av enhetens medlemmar till platschef underställd räddningsledaren, om en ledare inte har utsetts i förväg. Platschefen leder verksamheten på olycksplatsen i enlighet med de anvisningar som getts av den räddningsmyndighet som fungerar som räddningsledare. Den räddningsmyndighet som fungerar som räddningsledare behöver dock inte komma till olycksplatsen om situationen inte kräver

31.3.2021

det. (Anvisning för planering av aktionsberedskapen inom räddningsväsendet 2012, 9 – 10).

Sektionen föreslår att definitionen av **tillfällig ledare av räddningsverksamheten** ska revideras när det gäller andra än sådana som är anställda av räddningsverket eller hör till en avtalsbrandkår, såsom när det gäller flygplats-, gruv- och industribrandkärer, som inte har något avtal med det lokala räddningsväsendet. Den betydelse som en tillfällig ledare av räddningsverksamheten har bör inte försvagas, ifall denne kommer till olycksplatsen i miss-tag eller om kommunikations-/larmförbindelserna inte fungerar på grund av fel.

Sektionen föreslår att luftfarkosttematiken beaktas t.ex. när det gäller användning av en annan myndighets materiel. Vem bestämmer vem som ska få hjälp när det finns flera som behöver hjälp? Fattas beslutet av inrikesministeriets räddningsavdelning/räddningsavdelningens jourhavande.

Sektionen föreslår att efter att lagen om ordnande av räddningsväsendet trätt i kraft ska uppgifterna beredas så att de enligt lagens 3 § samlas till större helheter hos ett eller flera landskap. Till dessa uppgifter hör också 24/7 lägescentraltjänsterna. Det bör säkerställas att lagstiftningen gör det möjligt att överföra ansvaret för ledningen av räddningsverksamheten från det landskap där olycksplatsen finns till 24/7 ledningscentralen. Det bör säkerställas att lagstiftningen gör det möjligt att utöva räddningsledarens befogenheter över landskapsgränsen då principen om närmaste förman tillämpas. Sektionen föreslår att som modell används polisens ledningsmodell (Statsrådets förordning om polisen).

Sektionen föreslår att i detta sammanhang införs en egen paragraf om helheten lägescentral-ledningscentral, där inrikesministeriets publikation 21/2018 *Förslag till utveckling av planeringsgrunderna för ledning av räddningsverksamheten* samt inrikesministeriets publikation *Kapacitetskrav för läges- och ledningscentraltjänster 2019:7* och deras innehåll beaktas. I det följande refereras kort den modell för läges- och ledningscentraler som arbetsgrupperna utarbetat.

Lägescentraltjänsterna inom räddningsväsendet (TIKE) indelas i tre olika nivåer. En av de regionala lägescentralerna fungerar som nationell lägescentral. Också inrikesministeriets räddningsavdelning anlitar den bland annat för att sammanställa en lägesrapport över det nationella räddningsväsendet. Lägescentralen (TIKE) ska distribuera lägesrapporter också nedåt. Genom en förordning av statsrådet samlas fem regionala lägescentraler med jour 24/7, som åläggs vissa landskap. Dessa lägescentraler kan ha specialansvarsområden, till exempel att hålla kontakt med andra myndigheters nationella lägescentraler. Under tjänstetid fungerar lägescentraltjänsterna till exempel genom den jourhavande brandmästaren eller brandchefen och de lägescentraler som fungerar 24/7 stöder verksamheten. Utanför tjänstetid upprätthåller de lägescentraler som fungerar 24/7 säkerhetslägesbilden och förmedlar den till den jourhavande brandmästaren eller brandchefen, distribuerar säkerhetslägesbilden också till aktörerna i dessa landskap samt stöder räddningsverksamheten också i dessa landskap. Lägescentralen kan tillhandahålla tillräckligt stöd för ledningen av räddningsverksamheten till alla ledningsnivåer samt också för flera samtidiga uppgifter.

Med stöd för ledningen av räddningsverksamheten avses alla de åtgärder genom vilka till exempel lägescentralen underlättar räddningsledarens arbete. Åtgärderna förutsätter inte utövande av räddningsledarens befogenheter. Det bör beaktas att lägescentralens personal i sitt arbete behöver räddningsmyndighetens rätt att få information, och de bör därför

31.3.2021

utnämns till räddningsmyndighet. Räddningsledaren bör ha möjlighet att i sitt ledarskapsarbete få stöd av det egna områdets lägescentral eller samarbetsområdets lägescentral. Med stöd för ledningen av lägescentralen avses i detta sammanhang de åtgärder som lägescentralen utför på order av räddningsledaren eller enligt på förhand överenskomna anvisningar. Det är åtgärder som gör det möjligt för räddningsledaren att koncentrera sig på sådana ledarskapsuppgifter som är kritiska för räddningsverksamheten. Ifall lägescentralen i syfte att stöda ledningen ges sådana uppgifter som lägescentralen utför självständigt ska man på förhand skriftligen avtala om och definiera dessa uppgifter. En sådan uppgift kan t.ex. vara att upprätthålla beredskapen i en långvarig eller omfattande situation.

Åtgärder som stöder ledningen av räddningsverksamheten kan vara att bistå räddningsledaren till exempel med upprätthållandet av lägesbilden, med att varna befolkningen, med att informera om fara, med kommunikation om en olycka, med att söka fram uppgifter om ett objekt, med att ordna underhållsåtgärder, upprätthålla beredskapen för räddningsverksamhet och skaffa specialresurser.

För ledningscentralen för räddningsväsendet (Pel-Joke) kan helheten delas in i fyra nivåer enligt deras ledningsberedskap. Dessa nivåer är:

1. Räddningsverkets ledningscentral, en ledningscentral som med fördröjning kan leda ett räddningskompani.
2. Räddningsverkens ledningscentral på taktisk nivå, som har beredskap att omedelbart leda ett räddningskompani.
3. Räddningsverkens ledningscentral på strategisk nivå, som inom 60 minuter kan leda en räddningsgrupp.
4. Inrikesministeriets ledningscentral

En ledningscentral för räddningsverksamhet är en funktionell helhet som inrättats för ledningen av räddningsverksamheten. Den består av personal, lokaler och redskap samt dokument som styr verksamheten. En ledningscentral för räddningsverksamheten inrättas genom beslut av räddningsledaren eller enligt förhandsplanering. I en situation då räddningsledaren är bunden av ett räddningsuppdrag kan, efter att beslutet om inrättandet tagits, också en annan tjänsteinnehavare svara för bildandet av och arrangemangen för ledningscentralen eller staben. Från ledningscentralen för räddningsverksamhet (Pel-JoKe) leds i situationer på gruppnivå kompaniernas staber och ledningsorganen för stödfunktioner (TUJE). Räddningsledaren arbetar inte nödvändigtvis i ledningscentralen för räddningsverksamhet. Då stöds ledningscentralens personal av en räddningsledare som arbetar på annat håll.

I ledningscentralen för räddningsverksamheten måste en smidig ledningsverksamhet kunna fortgå under hela den tid som situationen kräver. Dessutom måste man kunna tillhandahålla sådana specialresurser och experthjälp för räddningsverksamheten som situationen kräver samt reserver för räddningsverksamheten och behövliga stödfunktioner. Ledningscentralens personal måste kunna upprätthålla räddningsväsendets beredskap på sitt område samt få fram en lägesbild i realtid för alla verksamhetsområden. Dessutom måste de kunna utnyttja olika myndigheters, experters och andra parterers kunskaper och andra aktörers sakkunskap för att effektivt sköta och främja räddningsverksamheten.

Konsekvens

En strukturell förändring av ledningen av räddningsverksamheten, stöd för och ledning av räddningsverksamheten från nationella - regionala läges- och ledningscentraler, ett förtydligande av den nationella ledningen för inrikesministeriets del och olika roller, ställning och befogenheter för ledare av räddningsverksamhet.

Kategori

1

35 §. Ledning vid samverkan

Nuläget

Om myndigheter från flera ansvarsområden deltar i räddningsverksamheten, är räddningsledaren allmän ledare. Den allmänna ledaren ansvarar för uppdateringen av lägesbilden och för samordningen av verksamheten. Den allmänna ledaren bör vid behov utse en person till räddningsformationens ledare, som underställd den allmänna ledaren sköter ledningen av formationerna under räddningsverksamheten. Då förblir antalet personer som står under den allmänna ledarens ledning skäligt.

Enheterna från olika ansvarsområden handlar under egen ledning så att deras åtgärder bildar en helhet som främjar en effektiv bekämpning av följderna av olyckan eller situationen.

Den allmänna ledaren kan till sin hjälp bilda en ledningsgrupp bestående av företrädare för myndigheter, inrättningar och frivilliga enheter som deltar i verksamheten. Ledaren kan också tillkalla experter.

En sakkunnig inom miljöskyddet ska kallas till den ledningsgrupp som inrättas för räddningsverksamheten vid oljeskador och kemikalieolyckor eller ges tillfälle att bli hörd.

Ändringsförslag

Det finns skillnader mellan räddningsmyndigheterna och andra myndigheter när det gäller användningen av termen allmän ledare. Bland annat vid polisen och gränsbevakningen leder den allmänna ledaren de tillgängliga resurserna, medan tyngdpunkten i den allmänna ledarens uppgifter inom räddningsverksamheten är att samordna verksamheten. Sektionen föreslår att definitionen av allmänt ledarskap och ledarens roll att samordna olika aktörer allmänt ska preciseras i paragrafen. Allmän ledare är således inte en befattningsbenämning utan beskriver räddningsledarens roll under en samarbetsituation.

När det gäller ledning under en strålningsolycka understryker sektionen att Strålsäkerhetscentralen (STUK) inte har myndighetsansvar utan en expertroll och räddningsledaren fungerar som allmän ledare. I en situation då det inträffat en strålningsolycka leder STUK inte något annat än sin egen verksamhet. För närvarande finns också i lagstiftningen om andra myndigheter bestämmelser som gör det möjligt att ge rekommendationer till medborgarna vid omfattande strålningsolyckor. I detta sammanhang bör beaktas att STUK endast kan ge rekommendationer om hur man skyddar sig mot strålning, som räddningsmyndigheterna förordnar att ska följas om de anser att de är genomförbara. Sektionen föreslår att ledningsstrukturen vid strålningsolyckor ska preciseras vid reformen av räddningslagen.

Konsekvens

Förtydligar räddningsledarens – den allmänna ledarens roll vid samverkan, då myndigheter från flera ansvarsområden deltar i räddningsverksamheten och den allmänna ledaren ansvarar för att upprätthålla lägesbilden och samordna verksamheten.

Kategori

1

36 §. Räddningsledarens befogenheter

Nuläget

För att släcka en eldsvåda och förhindra att den sprider sig, för att avvärja andra olyckor och begränsa skador och för att undvika fara har den lokala räddningsmyndigheten och inrikesministeriets räddningsmyndighet, om situationen inte annars går att få under kontroll, rätt att

- 1) beordra människor att söka skydd samt verkställa utrymning,
- 2) vidta sådana nödvändiga åtgärder som kan medföra skada för fast eller lös egendom,
- 3) beordra att byggnader, kommunikations- och dataförbindelser och redskap samt materiel, redskap och förnödenheter, livsmedel, bränsle och smörjmedel samt släckningsmedel som behövs för räddningsverksamheten ska ställas till förfogande,
- 4) även vidta andra åtgärder som behövs för räddningsverksamheten.

En i 34 § 1 mom. avsedd person som tillfälligt leder räddningsverksamheten kan när situationen så kräver utöva räddningsmyndighetens befogenheter enligt 1 mom. 1 och 2 punkten i denna paragraf i den utsträckning som är nödvändig för att rädda och skydda människor, egendom och miljön samt för att begränsa de skador som olyckan orsakar och lindra följderna av olyckan.

Ägaren eller innehavaren får inte beordras att överlåta sådan i 1 mom. 3 punkten avsedd egendom som denne samtidigt själv behöver för att avvärja en eldsvåda eller någon annan olycka, om det inte är nödvändigt för att rädda människoliv. Räddningsverket ska betala full ersättning för egendom som tas i bruk och ersätta skador på egendomen.

Ändringsförslag

Sektionen understryker att 26 § definierar att det lokala räddningsväsendets räddningsmyndigheter är räddningsverkets högsta tjänsteinnehavare och de tjänsteinnehavare vid räddningsverket som denne förordnat samt det lokala räddningsväsendets behöriga kollegiala organ. I nuvarande och gällande 36 § ges den lokala räddningsmyndigheten, liksom också det kollegiala organet, räddningsledarens befogenheter, vilket inte torde vara ändamålsenligt.

Sektionen föreslår följande omformuleringar av denna paragraf:

Rubrik; Räddningsledarens befogenheter i en olycksituation eller alternativt Befogenheterna för den räddningsmyndighet som leder en olycksituation.

För det första momentet formuleringen; För att förhindra och avvärja en olycka och att den sprider sig och begränsa skador och för att undvika fara har den tjänsteinnehavare som den lokala räddningsmyndigheten utsett och inrikesministeriets räddningsmyndighet, om situationen inte annars går att få under kontroll, rätt att

31.3.2021

Sektionen föreslår också en skild paragraf om räddningsmyndighetens befogenheter. I detta sammanhang bör man granska och jämföra polisens befogenheter med räddningsmyndighetens befogenheter. Borde flera av dem som deltar i en olycksituation ha räddningsmyndighetens befogenheter, så att det skulle finnas flera aktörer med befogenheter i situationen.

Sektionen framför att det i RP 241/2020 konstateras att det lokala räddningsverket enligt räddningslagens 25 § i sin räddningsverksamhet kan anlita en frivillig brandkår, anstaltsbrandkår, industribrandkår, militärbrandkår (avtalsbrandkårer) eller någon annan sammanslutning som är verksam i räddningsbranschen enligt överenskommelse med dem. Avtalsbrandkårer och andra sammanslutningar som avses i räddningslagen får dock inte ges uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt. Till dem hör t.ex. utövande av myndighetsbefogenheter eller uppgifter som ingår i kontroll- eller tillsynsverksamhet.

Konsekvens

Förtydligande av befogenheterna för räddningsmyndighet som deltar i en olycksituation samt att det kollegiala organet inte är en tjänsteinnehavare som utövar räddningsledarens befogenheter.

Kategori

1

36 a §. Räddningsledarens befogenheter vid bekämpning av oljeskador och fartygskemikalieolyckor

Nuläget

Om det är nödvändigt för att bekämpa oljeskador eller fartygskemikalieolyckor och för att begränsa konsekvenserna av skadorna eller olyckorna har den myndighet som leder räddningsverksamheten rätt att

- 1) tillfälligt ta i bruk anordningar och förnödenheter som lämpar sig för bekämpningen, behövliga kommunikations- och transportmedel, arbetsmaskiner och arbetsredskap samt lokaler, utrymmen och platser som behövs för lastning, lossning eller tillfällig lagring,
- 2) stiga i land och röra sig på annans område,
- 3) bestämma om mark- och vattenbyggnadsåtgärder på annans område,
- 4) begränsa sjötrafiken, och
- 5) vidta andra åtgärder som behövs för att bekämpa oljeskadan eller fartygskemikalieolyckan.

Om en oljeskada eller fartygskemikalieolycka, risken för en sådan eller risken för dess utbredning är så stor att den personal eller de redskap som den myndighet som leder räddningsverksamheten har till sitt förfogande inte är tillräckliga för effektiv bekämpning eller effektivt förebyggande, har den myndighet som leder räddningsverksamheten rätt att bestämma att innehavaren av hamnen, inrättningen eller oljelagret eller någon annan som har bekämpningsmateriel eller personal som är förtrogen med användningen av materielen ska ställa dessa till den myndighets förfogande som leder räddningsverksamheten, om detta inte medför oskäliga olägenheter för verksamhetsidkaren.

31.3.2021

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att definitionen av räddningsledare ska preciseras i detta sammanhang. Om det finns två räddningsledare med samma uppgift på havsområde och i skärgården förorsakar det problem i den operativa verksamheten. Sektionen föreslår att den instans inom vars ansvarsområde olyckan fått sin början fungerar som allmän ledare. Sektionen föreslår att alla bestämmelser om bekämpning av oljeskador och fartygskemikalieolyckor ska samlas i samma kapitel som bestämmelserna om oljebekämpning.

Konsekvens

Förtydligande av ledningsstrukturen

Kategori

1

37 §. Skyldighet att delta i räddningsverksamhet

Nuläget

Räddningslagen 379/2011 definierar saken på följande sätt; Räddningsledaren har rätt att förordna en arbetsför person som befinner sig på en brand- eller olycksplats eller i dess närhet och som inte hindras av ett giltigt skäl att bistå vid räddningsverksamheten, om detta är nödvändigt för att rädda en människa eller avvärja en olycka. I en liknande situation har en räddningsmyndighet, om läget inte annars går att få under kontroll, rätt att förordna arbetsföra personer som uppehåller sig i den kommun där olyckan har inträffat att ofördröjligen infinna sig på brand- eller olycksplatsen och delta i räddningsverksamheten. En person har endast av giltigt skäl rätt att vägra delta.

Enligt beredskapslagen 1552/2011 är varje i Finland bosatt person i åldern 18-67 år som har i lagen om hemkommun (201/1994) avsedd hemkommun i Finland skyldig att utföra sådant arbete som är nödvändigt för att säkerställa en produktion som är särskilt viktig för att skydda befolkningen under undantagsförhållanden.

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att det i räddningslagen inte ska anges några åldersbegränsningar som i beredskapslagen och att räddningsledaren fortfarande ska ha möjlighet att förordna en arbetsför person oberoende av ålder att bistå vid räddningsverksamheten.

Sektionen föreslår att man det ska granskas om en tillfällig räddningsledare på order av räddningsledaren kan förordna en arbetsför person som befinner sig i närheten och som inte hindras av något giltigt skäl att bistå vid räddningsverksamheten.

Konsekvens

En tillfällig räddningsledare får möjlighet att förordna en arbetsför person att bistå vid räddningsverksamheten.

Kategori

1

38 §. Internationell räddningsverksamhet

Nuläget

Inrikesministeriet kan på begäran av Europeiska unionen, en annan stat eller en internationell organisation besluta att vid räddningsinsatser lämna bistånd till utlandet, om detta är motiverat för att skydda människor, miljön eller egendom. Inrikesministeriet kan också vid behov vid räddningsinsatser begära internationellt bistånd från Europeiska unionen, en annan stat eller en internationell organisation.

Med bistånd som lämnas till utlandet vid räddningsinsatser avses bistånd vid uppgifter inom räddningsverksamhet som avses i 32 § samt tillhandahållande av experter, formationer och materialhjälp vid katastrofer orsakade av människan eller naturen samt sådana insatser som avses i Europaparlamentets och rådets beslut nr 1313/2013/EU om en civilskyddsmekanism för unionen. Enligt 5 § i lagen om civilpersonals deltagande i krishantering (30.12.2004/1287) står den som deltar i krishantering utomlands i ett offentligt anställningsförhållande för viss tid till staten. När det gäller internationell räddningsverksamhet är det Räddningsinstitutet som är arbetsgivare.

Räddningsinstitutet har till uppgift att under inrikesministeriets styrning sköta rekrytering samt materiell och logistisk beredskap i anknötning till lämnande av bistånd vid sådan internationell räddningsverksamhet som avses i 38 § i räddningslagen (379/2011) samt sköta den riksomfattande utbildningen och övningar i anknötning till internationell räddningsverksamhet. Räddningsinstitutet sköter i enlighet med vad inrikesministeriet bestämmer de praktiska arrangemangen i anknötning till lämnande av bistånd vid internationell räddningsverksamhet och är på det sätt som avses i 5 § i lagen om civilpersoners deltagande i krishantering (1287/2004) arbetsgivare för personer som deltar i internationell räddningsverksamhet. Enligt sektionens uppfattning har de nuvarande praktiska arrangemangen för internationell räddningsverksamhet visat sig vara otillräckliga, både med tanke på de lagstadgade skyldigheterna (Lagen om Räddningsinstitutet 21.7.2006/607) och med hänsyn till den beredskap för internationellt bistånd som Finlands internationella förbindelser förutsätter.

Inrikesministeriet fattar beslut om principerna för räddningsväsendets internationella bistånd före utgången av juni 2021 med beaktande av genomförandet av den förvaltningsreform av räddningsväsendet som är under beredning.

I beslutet beaktas förändringen i det internationella biståndets karaktär, behov som anknyter till den nationella beredskapen samt hur räddningsväsendets internationella bistånd ska ordnas efter förvaltningsreformen. Det har planerats att upprätthållandet av beredskapen för att ge och ta emot internationellt bistånd ska vara en av de uppgifter som i lagen om ordnande av räddningsväsendet samlas hos ett eller några välfärdsområden.

Att internationell räddningsverksamhet är avskild från räddningsverkens inhemska beredskap och verksamhet har konstaterats till exempel i slutrapporten från arbetsgruppen för internationell räddningsverksamhet i det tidigare projektet för en reform av räddningsväsendet (Inrikesministeriets publikationer 2019:10). Beredskapen för internationell räddningsverksamhet bygger inte nu på Finlands räddningsväsendes nationella beredskap. Kopplingarna mellan den internationella räddningsverksamheten som koncentrerats hos Räddningsinstitutet och den inhemska beredskapen som räddningsverken ansvarar för är inte på en tillräcklig nivå (till exempel utnyttjandet av kapaciteten i hemlandet och larm av

31.3.2021

räddningsverkens personal) och man har inte i full utsträckning kunnat utnyttja den beredskap som utvecklats för internationella uppgifter som stöd för den nationella beredskapen. På grund av Räddningsinstitutets verksamhets natur (läroanstalt) har det redan under flera år visat sig vara utmanande att upprätthålla internationell beredskap (bland annat beredskap 24/7, larmarrangemang, logistik, lägesbild och givande av materiellt bistånd).

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att alla bestämmelser som gäller internationell räddningsverksamhet ska överföras under räddningslagen. I detta sammanhang måste bedömas om de praktiska arrangemangen för internationell räddningsverksamhet (logistik, larmarrangemang, utrustning av bistandsgrupper) ska överföras från Räddningsinstitutet på ett eller flera välfärdsområdens ansvar (samlade uppgifter), samt statens och välfärdsområdenas arbetsgivarroll i situationer med internationellt bistånd, den nationella läges-/ledningscentralens roll, Räddningsinstitutets ansvar när det gäller att ordna riksomfattande utbildning och övningar för internationell räddningsverksamhet och konsekvenserna för behoven att ändra andra lagar, såsom lagen om Räddningsinstitutet, lagen om civilpersonals deltagande i krishantering, statstjänstemannalagen och upphandlingslagstiftningen.

Konsekvens

Bestämmelserna förenklas och överförs så att de klart utgör en del av lagstiftningen om räddningsväsendet. De resurser som utnyttjas för internationellt bistånd byggs upp med den nationella beredskapen som grund inom välfärdsområdena och Räddningsinstitutet koncentrerar sig på att ordna riksomfattande utbildning och övningar.

Kategori

1

39 §. Funktionsförmågan hos den som deltar i räddningsverksamhet

Nuläget

Personer som hör till räddningsverks och avtalsbrandkårers personal och som deltar i räddningsverksamhet ska upprätthålla de grundläggande färdigheter och den kondition som deras uppgifter förutsätter. Närmare bestämmelser om nivån på de grundläggande färdigheter och den kondition som olika uppgifter inom räddningsverksamheten förutsätter och om ordnande av konditionstest kan utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

Denna paragraf har på fältet upplevts förorsaka tolkningsproblem och alltför liten vikt fästs vid grundläggande färdigheter. Revideringen förtydligar tolkningen av lagen och förenhetligar tolkningarna av funktionsförmåga inom räddningsväsendet på riksnivå.

.

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att personer som hör till räddningsverks och avtalsbrandkårers personal och som deltar i räddningsverksamhet ska upprätthålla de grundläggande färdigheter, den kondition och den kompetens som deras uppgifter förutsätter. Om nivån på kompetensen bör kunna utfärdas närmare bestämmelser genom förordning eller anvisningar av inrikesministeriet.

.

31.3.2021

Sektionen föreslår att det i paragrafen ska finnas en tydlig hänvisning till anvisningar om hur den fysiska konditionen testas, i vilka ska ges en närmare definition av kraven på funktionsförmågan hos personal som deltar i räddningsverksamheten. Paragrafen borde också preciseras så att av den klart framgår att det är fråga om personer som deltar i räddningsverksamheten och deras funktionsförmåga, grundläggande färdigheter och kompetens. Sektionen föreslår att en kompetenskartläggning ska tas med som en del av utbildningssystemet och Räddningsverken bör ha ansvaret för samordnandet av anvisningarna om upprätthållandet av funktionsförmågan.

Konsekvens

Man bör satsa på upprätthållandet och utvecklandet av kompetensen samt verifieringen av den med beaktande av avtalspersonalens olika nivåer i jämförelse med den ordinarie personalen. Med hjälp av kompetenskartläggning får man redskap för att bedöma de grundläggande färdigheterna.

Kategori

1

40 §. Efterröjning och efterbevakning

Nuläget

När situationen inte längre kräver åtgärder från räddningsverkets sida är den som äger objektet skyldig att svara för efterröjning och efterbevakning efter en eldsvåda. Tidpunkten avgörs av räddningsledaren. Räddningsledaren ska fatta beslut enligt 34 § 4 mom. om avslutande av räddningsverksamheten och underrätta den som äger objektet om detta. Vid oljeskador ska den myndighet som svarar för efterbehandlingen av oljeskador underrättas. På begäran ska beslutet bekräftas skriftligt.

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att paragrafen ändras så att den blir mer generisk, och omfattar t.ex. också strålningsolyckor. Sektionen är medveten om att det pågår en separat reform som gäller detta.

Sektionen föreslår att det i fråga om efterbevakningen inte får uppkomma någon så kallad gråzon och att efterbevakningen alltid är verksamhet som sker under tjänsteansvar och beslut om detta utfärdas alltid av en myndighet. I situationen bör tydlig ansvarsöverföring och dokumentation ske, jämför med miljöskadesituationer där dokumenteringen är viktig.

Konsekvens

Paragrafen gäller också andra typer av olyckor än eldsvåda eller oljeskada.

Kategori

3

41 §. Brandutredning

Nuläget

Enligt nuvarande lagstiftning ska räddningsverket utföra brandutredning. Syftet med brandutredningen är att förebygga motsvarande olyckor och begränsa skadorna samt att utveckla räddningsverksamheten och aktionsberedskapen.

Om det finns skäl att misstänka att en eldsvåda eller någon annan olycka har orsakats uppsåtligen eller av oaktsamhet, ska räddningsmyndigheten anmäla saken till polisen. Också förseelser i fråga om brandsäkerheten och människors säkerhet som upptäckts i samband med brandutredningen ska anmälas till polisen.

Slutrapporten över projektet om eldsvådor som orsakas av oaktsamhet och anmälan om dem ("Tuottamukselliset tulipalot ja niitä koskevat ilmoitusmenettelyt") visade att det finns betydande problem när det gäller anmälan enligt 41 § och 106 § i räddningslagen. Detta visade både registreringarna i Räddningsväsendets resurs- och olycksdatabas (PRONTO) och en enkät som riktades till räddningsverken. Av enkäten framgick att det finns brister både i räddningsverkens anvisningar om anmälan och i övervakningen (Mäkelä 2021, 14).

"Det har inte funnits något dokument eller några anvisningar för de myndigheter som tillämpar lagen om vad räddningsmyndigheternas skyldighet att polisanmäla eldsvådor som misstänks ha orsakats uppsåtligen eller av oaktsamhet innebär och vad som ska beaktas i fråga om denna skyldighet" (Mäkelä 2021, 14).

"Om räddningsmyndighetens skyldighet att anmäla saken till polisen inte uppfylls konsekvent och enligt bestämmelserna finns det risk för att av gärningar som är jämförbara sinsemellan en del blir föremål för en utredningsprocess och andra inte. Då kan det uppkomma en situation då i liknande situationer ett fall blir föremål för behörig straffrättslig bedömning och bedömning av brottsansvar, medan ett annat motsvarande fall inte blir det. Rättvisa skipas inte då likadana fall inte behandlas på samma sätt. Ju mindre och mera slumpmässig risken att bli fast är desto svagare är den förebyggande verkan av påföljderna, och då stöds inte förebyggandet av sådana olyckor. Vacklande myndighetsverksamhet påverkar på lång sikt också det förtroende som medborgarna har för myndigheterna." (Mäkelä 2021, 16).

Ändringsförslag

Sektionen påpekar att projektet för utvecklande av räddningsverkens anmälningsförfaranden och samarbetsgrupper har tagit fram en skriftlig blankett om för anmälan om brandutredning. För närvarande används blanketten i en del av räddningsverken. Polisens önskemål är att anmälningsförfarandet mellan myndigheter sker skriftligen och att praxis är enhetlig och likvärdig i hela landet.

Sektionen föreslår att det ska övervägas om det bör finnas en egen paragraf om brandutredning och en egen separat paragraf om bedömning av räddningsverksamheten, utvecklande av beredskapen samt bedömning av oaktsamhet.

31.3.2021

Konsekvens

Preciserar utom brandutredningar och antändningsorsak också den övriga räddningsverksamhetens resultat och skapar enhetlig och likvärdig praxis på riksnivå.

Kategori

3

45 §. Bistånd mellan räddningsverken

Nuläget

Räddningsverket ska vid behov bistå ett annat räddningsverk vid räddningsverksamhet och i samarbete göra upp behövliga samarbetsplaner för räddningsverken om biståndsberedskap och om begäran om och lämnande av bistånd. Räddningsverkens samarbetsplaner ska beaktas när larmanvisningarna enligt 33 § görs upp.

Ändringsförslag

Sektionen understryker att det i 34 § och 44 § föreskrivs om avtal och i denna paragraf om samarbetsplan. Borde också utformningen av 45 § ändras till samarbetsavtal mellan räddningsverken. Planeringsskyldigheten inom räddningsväsendet förutsätter att samarbete med andra verk beaktas.

Konsekvens

Förenhetligande av terminologin.

Kategori

2

47 §. Planer för räddningsväsendet

Nuläget

Räddningsverket ska göra upp planer för den räddningsverksamhet och den ledning av räddningsverksamheten som olycksriskerna i området kräver.

Närmare bestämmelser om de planer för räddningsväsendet som ska utarbetas och om deras innehåll och struktur utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att planerna för förebyggande av fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor ska ingå i samma kapitel som övriga bestämmelser om oljebekämpning.

Konsekvens

Teknisk ändring.

Kategori

2

48 §. Extern räddningsplan för objekt som medför särskild risk

Nuläget

För en eventuell olycka ska räddningsverket göra upp en extern räddningsplan i samarbete med den berörda verksamhetsidkaren för områden där det finns 4) en rangeringsbangård som avses i 32 § i statsrådets förordning om transport av farliga ämnen på järnväg (195/2002).

Genom förordning av inrikesministeriet utfärdas närmare bestämmelser om uppgörande och revidering av externa räddningsplaner, planernas innehåll, hörande av invånarna i samband med att planen görs upp, informeringen om planen, övningar enligt planen, tillsyn över genomförandet av planen och övningarna och antecknande av uppgifter om olyckor som inträffat på objekten i fråga i räddningsväsendets åtgärdsregister.

Ändringsförslag

Vid reformen av räddningslagen bör beaktas den pågående reformen av lagstiftningen om transport av farliga ämnen och de eventuella ändringar den för med sig. Sektionen föreslår att rangeringsbangårdar som avses i 4 mom. också i framtiden ska beaktas i 48 §.

Sektionen föreslår att de ärenden gällande åtgärdsregister som nämns i inrikesministeriets förordning ska behandlas i 13 kap. Tystnadsplikt, rätt att få uppgifter och personregister.

Konsekvens

Den skyldighet som verksamhetsidkaren har för en rangeringsbangård ska också i fortsättningen omfattas av räddningslagen.

Kategori

2

49 §. Skyldighet att ge räddningsmyndigheterna och Gränsbevakningsväsendet handräckning och experthjälp

Nuläget

Utöver det som föreskrivs i 46 § om samarbete mellan myndigheter inom räddningsverksamheten är statliga och kommunala myndigheter och inrättningar samt Finlands skogscentral, som avses i lagen om Finlands skogscentral (418/2011), skyldiga att på begäran ge en räddningsmyndighet och Gränsbevakningsväsendet handräckning som hör till deras verksamhetsområde eller annars är förenlig med det för utförandet av en uppgift som i denna lag föreskrivs för räddningsmyndigheten och Gränsbevakningsväsendet. Samma skyldighet har statligt ägda affärsverk och bolag.

Ändringsförslag

Forststyrelsen är inte någon oljebekämpningsmyndighet, men genom begäran om handräckning kan fastigheter, utrustning, material och sakkunskap användas vid oljebekämpning. Sektionen föreslår att paragrafen formuleras utgående från denna information. Forststyrelsen ska i fortsättningen vara skyldig att lämna räddningsmyndigheterna expert hjälp utom när det gäller att bekämpa skogsbränder också för att bekämpa oljeskador och att på eget initiativ ha beredskap att i samarbete med räddningsmyndigheterna förebygga och bekämpa skogsbränder på statsägd mark som Forststyrelsen har i sin besittning.

Konsekvens

Ökning av nationella resurser och sakkunskap för bekämpning av miljöskador.

Kategori

2

50 §. Räddningsmyndighetens handräckning till andra myndigheter

Nuläget

Räddningsmyndigheten kan ge handräckning som är förenlig med dess ansvarsområde för utförandet av en uppgift som i lag föreskrivits för en statlig eller kommunal myndighet.

För närvarande har räddningsmyndigheterna ett stort antal sakkunniguppgifter för andra än myndigheter. Uppgifterna faller inte under begreppet handräckning.

Ändringsförslag

Med hänvisning till 4 § i sjöräddningslagen (23.11.2018/993) föreslår sektionen att räddningsmyndigheterna ska vara skyldiga att utan ersättning delta i uppgifter inom sjöräddningstjänsten, om det är motiverat med tanke på de uppgifter som ingår i deras verksamhetsområden eller om det är behövt med beaktande av hur allvarligt det kritiska läget är eller dess särskilda karaktär, och utförandet av uppgiften inte avsevärt äventyrar myndighetens utförande av någon annan viktig lagstadgad uppgift.

Sektionen föreslår att i paragrafen närmare definieras handräckning och annan expert-hjälp. Till exempel, hur beaktas ett myndighetsuppdrag för en enhet som kontrollerar luft- rummet (Airspace Management Cell) att begränsa eller förbjuda luftfart enligt 11 § i luft- fartslagen (26.6.2020/534).

Konsekvens

Räddningsmyndigheten är skyldig att delta i uppgifter som är förenliga med dess ansvars- område för utförandet av en uppgift som i lag föreskrivits och som inte äventyrar dess ut- förande av någon egen lagstadgad uppgift. Det förtydligar den hjälp räddningsmyndigheten ger till både myndigheter och andra aktörer som inte är myndigheter.

Kategori

2

51 §. Frivilligarbete

Nuläget

Frivilliga organisationer och personer kan anlitas för att bistå räddningsväsendet i utbild- nings-, rådgivnings- och upplysningsuppgifter och räddningsverksamhet, dock inte i uppgif- ter som innebär avsevärd utövning av offentlig makt, såsom att utöva myndighetsbefogen- heter eller utföra inspektioner eller tillsyn.

Frivilliga aktörers och organisationers betydelse för beredskapen har erkänts i statsrådets principbeslut, i de säkerhetspolitiska och försvarspolitiska redogörelserna samt i Säkerhets- strategin för samhället. Räddningsväsendets roll är att säkerställa att olika parter bered- skap att delta i räddningsverksamhet har planerats och att det också angetts resurser för

31.3.2021

detta. Räddningsverket ska inom sitt område agera i samarbete med olika myndigheter och företag samt organisationer, sammanslutningar och frivilliga.

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att 7 kap. i räddningslagen ska gälla räddningsväsendets avtalsbrandkårs- och frivilligverksamhet. Det föreslås egna separata paragrafer för avtalsbrandkårsverksamheten och för frivilligverksamheten. Till de frivilliga räknas inte personal i bi-syssla vid räddningsverken eller avtalsbrandkårsverksamheten. I paragrafen om avtalsbrandkårsverksamheten bör beaktas främjande av verksamheten, allmänt räddningsverkens ansvar för verksamhetsförutsättningarna för avtalsbrandkårens, åtgärder för att säkerställa kontinuiteten m.fl. åtgärder.

Med frivilligverksamhet avses här deltagande i räddningsverksamhet i en allmännyttig sammanslutnings (förenings) namn eller stödarbete som baserar sig på frivillighet och utförs av frivilliga utan vederlag.

Med frivilliga avses:

1. Personer som utan vederlag är verksamma och arbetar i frivilliga räddningstjänstorganisationers namn
2. medborgare som inte hör till någon organisation, som frivilligt och utan ersättning har förbundit sig att delta i räddningsverkens räddningsverksamhet

Konsekvens

Främjar och förenhetligar användningen av avtalsbrandkårer och frivilliga som tilläggsresurser för räddningsverksamheten för räddningsverken samt beaktandet av frivilliga i räddningsväsendets beredskap för storolyckor, störningssituationer och undantagsförhållanden. Verksamhetsförutsättningarna för de frivilliga organisationsaktiva som anlitas i räddningsverksamheten kan förbättras och frivilliga resurser kan användas ändamålsenligt vid räddningsverken för uppgifter inom räddningsverksamheten.

Kategori

1

52 §. Främjande av frivilligarbete

Nuläget

Räddningsväsendets myndigheter ska i mån av möjlighet främja verksamhetsförutsättningarna för frivilliga organisationer som anlitas i räddningsväsendets uppgifter.

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att paragrafen ska få en ny rubrik, främjande av avtalsbrandkårs- och frivilligarbete. Sektionen föreslår att termen byts ut till en mera förpliktande form; Räddningsväsendets myndigheter ska främja verksamhetsförutsättningarna för frivilliga organisationer som anlitas i räddningsväsendets uppgifter.

Sektionen föreslår att det ska föreskrivas om främjande av frivilligverksamhet i 27 § räddningsverkets uppgifter. Det blir då tydligare än nu en lagstadgad uppgift och feltolkningar kan inte uppstå. Sektionen understryker att räddningsväsendets myndigheter är skyldiga

31.3.2021

att i sin verksamhet beakta åtgärder som syftar till att främja frivilligverksamhet. De bör synas i form av nedskrivna mål och åtgärder i räddningsverkens beslut och verksamhetsplaner. I besluten och planerna bör man utreda vilka hot det finns på området, bedöma vilka risker de medför, fastställa målen för verksamheten och de tillgängliga resurserna samt tjänsterna och deras nivå med beaktande av avtalsbrandkårerna och de frivilliga inom räddningsväsendet.

Konsekvens

Räddningsverken får en aktivare roll i utvecklandet av avtalsbrandkårernas verksamhet och frivilligverksamheten. Ändringen av paragraferna och en mera förpliktande formulering förtydligar tolkningen av lagen och förenhetligar utvecklandet av verksamheten inom räddningsväsendet på nationell nivå.

Kategori

1

53 §. Hälsoundersökningar för dem som hör till avtalsbrandkårer och andra motsvarande sammanslutningar

Nuläget

För rökdykare och andra personer som utför motsvarande tungt arbete ska det, när de hör till i 25 § avsedda avtalsbrandkårer och andra sammanslutningar som ingått avtal, ordnas sådana hälsoundersökningar som motsvarar de undersökningar som föreskrivs i 12 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001) och som uppgifterna förutsätter och som är avsedda att förebygga och bekämpa hälsorisker och sanitära olägenheter som följer av arbete som hör till räddningsverksamheten och av arbetsförhållandena samt att skydda och främja personernas säkerhet, arbetsförmåga och hälsa samt andra förebyggande tjänster till den del dessa personer inte har rätt till företagshälsovård enligt lagen om företagshälsovård på grund av anställningsförhållande.

I fråga om ordnande av de tjänster som avses i 1 mom. ska överenskommas i det avtal som avses i 25 §.

På grund av begränsningen till tungt arbete och rökdykning har på grund av tolkningen av denna paragraf en stor del av avtalspersonalen (icke-rökdykare) på många områden blivit utanför företagshälsovården.

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att hälsoundersökningar ska ordnas för all avtalspersonal som deltar i räddningsverksamheten. Räddningsverken är skyldiga att ordna företagshälsovård. I detta sammanhang betonas avtalspersonal som deltar i den egentliga räddningsverksamheten, inte personal i bisyssla och inte personal som deltar i räddningsverksamhetens stöd- och underhållsverksamhet.

Sektionen föreslår att man i paragrafen bör ta ställning till att också avtalspersonal är skyldig att delta i hälsoundersökningar. Först efter att godkända undersökningar ska en person vara lämplig att delta i räddningsverksamhet. I paragrafen borde också tydligare definieras vilka instanser som är ansvariga: vilken är räddningsverkens roll och vilken är avtalsbrandkårernas roll.

Konsekvens

Denna paragraf har på fältet upplevts förorsaka tolkningsproblem. Tolkningen av lagen förtydligas och genomförandet av hälsoundersökningar för avtalsbrandkårerna blir enhetligt i hela landet.

Kategori

1

54 §. Arbetarskydd för dem som hör till avtalsbrandkårer och för frivillig personal

Nuläget

På arbetarskyddet för personer som hör till en avtalsbrandkår enligt 25 § och som deltar i räddningsverksamhet tillämpas arbetarskyddslagen (738/2002).

På arbetarskyddet för personer som frivilligt deltar i räddningsverksamhet på annat sätt än det som avses i 1 mom. tillämpas 55 § i arbetarskyddslagen.

Det räcker inte med att enbart nämna tillämpning av arbetarskyddslagen när det inte definieras hur ansvaret ska fördelas. Frivillig personal är fel term för att beskriva de personer som hör till avtalsbrandkårer i form av frivilliga brandkårens föreningsverksamhet.

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att paragrafen förtydligas så att det är viktigt att följa arbetarskyddslagen oberoende av en persons förhållande till eller avtal med det lokala räddningsväsendet. För tillfället råder varierande praxis inom branschen.

Konsekvens

Praxis och avtal som enhetliga på riksnivå.

Kategori

1

55 §. Statens ansvar för utbildningen

Nuläget

Staten sköter yrkesutbildningen inom räddningsväsendet och övrig utbildning som hör samman med räddningsväsendet i enlighet med lagen om Räddningsinstitutet (607/2006).

Inrikesministeriet kan också godkänna att någon annan läroanstalt med ett offentligt samfund som huvudman än Räddningsinstitutet ger yrkesinriktad grundutbildning inom räddningsbranschen.

Ändringsförslag

Sektionen understryker att inrikesministeriet har tillsatt ett projekt för att reformera utbildningen inom räddningsväsendet och nödcentralsverksamheten. I projektet bereds revideringar av räddningsväsendets utbildningssystem, utbildningsprogram, examina samt organiseringen och finansieringen av utbildningen. Projektets mål är att reformera utbildningssystemet inom räddningsväsendet och nödcentralsverksamheten för att möta de nationella behoven och förändringarna i omvärlden. Reformprojektet har tillsatts för tiden

31.3.2021

11.11.2020-31.12.2022 och avsikten är att det nya utbildningssystemet ska tas i bruk 2023–2024.

Konsekvens

Utbildningssystemet inom räddningsväsendet och nödcentralsverksamheten reformeras så att det motsvarar de nationella behoven och förändringarna i omvärlden. Hur detta påverkar behovet att ändra paragrafen bedöms i ett senare skede.

Kategori

3

56 §. Räddningsverkets ansvar för utbildningen

Nuläget

Räddningsverket ska se till att dess personal i bisyssla och personalen hos en avtalsbrandkår och andra sammanslutningar som ingått avtal har sådan utbildning som avses i 57 § 2 mom.

Regionförvaltningsverken behandlade 2018-2019 flera klagomål enligt vilka det vid flera räddningsverk arbetar personer i olika uppgifter i huvudsyssla som deltar i räddningsverksamheten utan att ha en examen inom räddningsbranschen som uppgiften kräver.

Ändringsförslag

Sektionen påpekar att termen i bisyssla ger upphov till många olika tolkningar och definitioner. Till denna del bör termerna omdefinieras för att feltolkningar ska undvikas. Avtalspersonal omfattar alla medlemmar i avtalsbrandkårerna, oberoende av om de står i anställningsförhållande till räddningsverket genom personligt anställningsavtal eller genom brandkårsavtal.

Sektionen föreslår att man i paragrafen bör ta ställning också till säkerställande av den ordinarie personalens utbildning och kompetens. Räddningsverkets ansvar för utbildningen borde definieras mera exakt, och inte endast begränsas till sådan utbildning som avses i 57 § 2 mom., utan till exempel så att det utöver det som föreskrivs i momentet också gäller utbildning som motsvarar personalens uppgifter och behov.

Konsekvens

Preciseringen av terminologin och räddningsverkets roll och ansvar gäller också säkerställande av att den ordinarie personalens utbildning och kompetens.

Kategori

3

57 §. Behörighetsvillkor för räddningsväsendets personal

Nuläget

För manskap, underbefäl och befäl i huvudsyssla som är anställda vid ett räddningsverk och deltar i räddningsverksamheten är behörighetsvillkoren för en tjänst eller en uppgift sådan examen inom räddningsbranschen som motsvarar tjänsten eller uppgiften.

Av personer i bisyssla och de personer som hör till avtalsbrandkårer eller till andra sammanslutningar som ingått avtal krävs utbildning i enlighet med Räddningsinstitutets läroplan för deltagande i räddningsverksamheten.

I fråga om denna paragraf finns problem när det gäller behörigheten för personal i huvudsyssla inom räddningsverksamheten. Tolkningen av lagen har lett till problem bland annat med att personer som inte har examen inom räddningsbranschen men utbildning för avtalpersonal under arbetstiden används för räddningsverksamhet då de arbetar i huvudsyssla vid räddningsverket. Till dessa yrkesgrupper vid räddningsverken hör bland annat akutvårdare, brandinspektörer, underhållspersonal och materielförvaltare.

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att behörighetsvillkoren för en tjänst eller en uppgift för manskap, underbefäl och befäl i huvudsyssla som är anställda vid ett räddningsverk och deltar i räddningsverksamheten ska vara sådan examen inom räddningsbranschen som motsvarar tjänsten eller uppgiften. Detta skulle göra det möjligt att anlita arbetstagare i arbetsavtalsförhållande i räddningsverksamheten, såsom nu arbetstagare i bisyssla kan anlitas. Personal i huvudsyssla vid ett räddningsverk, som inte har en examen som motsvarar uppgiftsgruppen kunde vid behov delta i räddningsverksamheten i uppgifter som motsvarar deras utbildning (utbildning för personal i bisyssla och personal vid avtalsbrandkår), men ändå inte arbeta som räddningsledare.

För lägescentralerna bör mera exakt definieras vilka personalens kompetensnivåer och behörighetskrav är.

Sektionen understryker att 57 § och 58 § borde behandlas som en helhet. Behörighetsvillkoren för tjänsterna bör förbli i kraft på grund av utövandet av offentlig makt och rättsskyddet.

Konsekvens

Syftet med särskilda behörighetsvillkor är att de som deltar i räddningsverksamhet har en viss kompetensnivå och att det ska vara möjligt för människor för vilka det också annars är möjligt genom avtalsbrandkårsutbildning, och att räddningsverkens personal således ska kunna användas mera ändamålsenligt för räddningsverksamheten. Grundutbildningen för personal i bisyssla och för avtalsbrandkårens personal ger den behörighet som krävs för att delta i räddningsverksamhet, men för närvarande räcker den inte för en uppgift eller tjänst i huvudsyssla.

Kategori

2

58 §. Dispens

Nuläget

Inrikesministeriet kan av särskilda skäl bevilja dispens från de behörighetsvillkor för en tjänst eller en uppgift vid räddningsverket som föreskrivs i denna lag.

31.3.2021

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att möjligheten till dispens ska bevaras och att paragrafen bör behandlas som helhet tillsammans med 57 §. På så sätt kunde man genom denna paragraf, som för närvarande, då examen inom räddningsbranschen saknas, under vissa förutsättningar bevilja dispens för tjänster inom räddningsväsendet.

Sektionen föreslår att inrikesministeriet granskar om det nuvarande kravet på sex års arbetserfarenhet genom visstids-, länkade tjänste- eller arbetsförhållanden borde förkortas. Sektionen föreslår att den arbetserfarenhet som förutsätts genom en kombination av tilläggsutbildning och arbetserfarenhet kunde vara 3-4 år.

Konsekvens

Genom dispens kan enligt 57 § en person i arbetsavtalsförhållande få behörighet för en tjänst inom manskapet. Innan dispens söks borde arbetsgivaren se till att personen har tillräcklig kompetens och erfarenhet för att sköta tjänsten.

Kategori

1

13 kap. - Tystnadsplikt, rätt att få uppgifter och personregister

Nuläget

Den personal som arbetar i räddningsverkets tjänst, såväl räddningsmyndigheter som befattningshavare, sammanställer och mottar i sin arbetsuppgift informationsmaterial som enligt lagen är sekretessbelagt och säkerhetsklassificerat av de statliga myndigheterna enligt förordningen om säkerhetsklassificering.

Rätten att behandla säkerhetsklassificerade uppgifter kan endast ges den som på grund av sina arbetsuppgifter behöver dem och kan också beroende på situationen vara behovsprövad. Detta gäller räddningsväsendets gemensamma datasystem såsom nödcentralernas datasystem (ERICA) och myndigheternas gemensamma fältsystem (KEJO). I helheten bör också beaktas anlitandet av avtalsbrandkårer och vilken rätt att behandla informationsmaterial och system de kan beviljas för sina arbetsuppgifter.

Räddningsmyndigheten bör ha tillgång till andra myndigheters information oberoende av sekretessbestämmelserna ifall informationen är av betydelse för att räddningsmyndighetens uppgifter ska kunna skötas med framgång. Ett undantag från detta utgör bland annat säkerhetsmyndigheters registeruppgifter samt de punkter i 24 § 1 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, för vilka gäller ovillkorlig sekretess.

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att till detta kapitel fogas en ny paragraf som gäller behandling av information – med beaktande av lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (21.5.1999/621).

Sektionen understryker att rätten att få tillgång till andra myndigheters information oberoende av sekretessbestämmelserna inte gäller sådana personer som inte utnämns till räddningsmyndighet. Detta bör övervägas med tanke på platschefens befogenheter och

31.3.2021

räddningsverkets övriga räddningsverksamhet och också förvaltningens substanskunskaper och övervägas om tillgång kan beviljas åt tillförordnade ifall deras uppgifter förutsätter behandling av informationen och man kan försäkra sig om att behandlingen är saklig, t.ex. genom logguppgifter eller genom att fullmakt ges av räddningsmyndigheten.

Denna tillgång till information gäller också olika registeruppgifter i andra myndigheters system. För att saken ska vara klar borde rättigheterna till tillgång till information skrivas in i en skild del eller ges genom förordning. En förordning kan vid behov lättare uppdateras.

Sektionen understryker att räddningsverket bör ha rätt att använda klassificering av informationsmaterial enligt förordningen om säkerhetsklassificering, ifall förberedelser för undantagsförhållanden eller den allmänna säkerheten så kräver i enlighet med 18 § 1 mom. i lagen om informationshantering. Det är nödvändigt att få klara riktlinjer för vilka dokument detta skulle gälla.

Det är nödvändigt att i lagen få ett separat omnämmande av information som är sekretessbelagd inom branschen, där vid behov ingår riktlinjer för vilka dokument eller omständigheter som ska hemlighållas. Nu talas det om tystnadsplikt, och det är därför nödvändigt att granska också denna punkt, så att sekretessbrott enligt strafflagen vid behov omfattar också denna punkt.

Konsekvens

Förtydligande av rätten till information och behandling av information med tanke på platschefens befogenheter och räddningsverkets övriga räddningsverksamhet och förvaltningens substanskunskaper.

Kategori

1

94 § Personregister över dem som deltar i räddningsverksamhet med stöd av avtal

Nuläget

Räddningsverket får för att säkerställa aktionsberedskapen inom räddningsverksamheten och planera användningen av räddningsväsendets resurser föra ett personregister över personer som deltar i räddningsverksamhet och som hör till i 25 § avsedda avtalsbrandkårer och andra sammanslutningar som ingått avtal. I registret får föras in namn, födelsedatum, personbeteckning, utbildning inom räddningsbranschen, adress och annan kontaktinformation.

Uppgifterna i personregistren ska kontrolleras eller utplånas med fem års mellanrum eller oftare.

Ändringsförslag

Sektionen föreslår att paragrafens innehåll ska uppdateras så att det motsvarar EU:s dataskyddsförordning.

31.3.2021

Konsekvens

Syftet med dataskyddsförordningen är att uppdatera bestämmelserna om dataskydd så att man kan svara på de utmaningar gällande skydd av personuppgifter som teknologins utveckling och globaliseringen för med sig.

Kategori

1

Källförteckning

Europaparlamentets och rådets beslut 1313/2013/EU om en civilskyddsmekanism för unionen
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013D1313&from=fi>

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om inrättande av välfärdsområden och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet samt till lämnande av underrättelse enligt artiklarna 12 och 13 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse, RP 241/2020.
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_241+2020.pdf

Luftfartslagen 864/2014
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140864#L1P11>

Kommunallagen 410/2015
<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150410>

Lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen 906/2019
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190906>

Lagen om ändring av sjöräddningslagen 993/2018
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180993>

Lagen om Räddningsinstitutet 607/2006
<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060607>

Lagen om civilpersonals deltagande i krishantering
<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20041287>

Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet 621/1999
<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621>

Mäkelä, P. 2021. Pelastuslaitosten ilmoitusmenettelyjen ja yhteistyöryhmien kehittämishanke – Lopputraportti.
http://info.smedu.fi/kirjasto/Sarja_B/B1_2021.pdf

Inrikesministeriet, 2019. Ehdotus kansainvälisen pelastustoiminnan kehittämiseksi. (Förslag till utveckling av den internationella räddningsverksamheten) Inrikesministeriets publikationer 2019:10.
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161347/SM_10_2019_kansainvalinen_pelastustoiminta.pdf

Inrikesministeriet, 2019. Tilannekeskus- ja johtokeskuspalveluiden suorituskykyvaatimukset (Kapacitetskrav för läges- och ledningscentraltjänster). Inrikesministeriets publikationer 2019:7.
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161323/SM_7_19_TIKE_ja_JOKE.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Inrikesministeriet, 2018. Ehdotus pelastustoiminnan johtamisen suunnitteluperusteiden kehittämiseksi. (Förslag till utveckling av planeringsgrunderna för ledning av räddningsverksamheten) Inrikesministeriets publikationer 21/2018.

31.3.2021

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161032/SM_21_2018_Ehdotus%20pelastustoiminnan%20johtamisen%20suunnitteluperusteiden%20kehittämiseksi.pdf

Inrikesministeriet, 2015. Yleisjohtajuutta moniviranomaistilanteissa selvittäneen työryhmän loppuraportti. (Slutrapport av arbetsgruppen med uppgift att klarlägga allmänt ledarskap i situationer som berör flera myndigheter) Inrikesministeriets publikationer 1/2015.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/78964/Yleisjohtajuutta%20moniviranomaistilanteissa%20selvitt%C3%A4neen%20ty%C3%B6ryhm%C3%A4n%20loppuraportti.pdf?sequence=1>

Inrikesministeriet, 2012. Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje. (Anvisning för planering av verksamhetsberedskapen inom räddningsväsendet) Inrikesministeriets publikationer 21/2012.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79284/Toimintavalmiusohje%202012.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Räddningslagen 379/2011

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379>

Beredskapslagen 1552/2011

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20111552>

Lagen om vattentjänster 119/2001

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010119>

Bilaga: Sektionen för räddningsverksamhet, sammansättning

Ordförande

Ordförande Räddningsråd Janne Koivukoski, räddningsavdelningen vid inrikesministeriet

Vice ordförande Räddningsöverinspektör Rami Ruuska, räddningsavdelningen vid inrikesministeriet

Sekreterare

Specialsakkunnig Mikko Karvonen, räddningsavdelningen vid inrikesministeriet (från 5/2020)

Medlemmar

Räddningsöverinspektör Kai Horelli, Itä-Suomen aluehallintovirasto

Räddningschef Mika Haverinen, Oulu-Koillismaan pelastuslaitos

Räddningsdirektör Jari Hyvärinen, Päijät-Hämeen pelastuslaitos

Utbildningsdirektör Minna Hirvonen, Räddningsinstitutet

Överlärare Matti Honkanen, Räddningsinstitutet

Räddningsöverinspektör Mirva Kahlos, räddningsavdelningen vid inrikesministeriet

Räddningsöverinspektör Jari Lepistö, räddningsavdelningen vid inrikesministeriet

Specialsakkunnig Pekka Tiainen, räddningsavdelningen vid inrikesministeriet

Ledande sakkunnig Tanja Ulvinen, räddningsavdelningen vid inrikesministeriet (från 10/2020)

Ledande sakkunnig Linda Viitala, räddningsavdelningen vid inrikesministeriet (till 09/2020)

Verksamhetsledare Jaakko Linko, Finlands avtalsbrandkårers förbund (till 4/2020)

Organisationschef Aleksi Peurala, Finlands avtalsbrandkårers förbund (från 5/2020)